

अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना परदेशात शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती देणे या योजनेच्या अटी व शर्तीमध्ये सुधारणा करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

आदिवासी विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: पशिशि-२०१५/प्र.क्र.३३४/का-१२

हुतात्मा राजगुरु मार्ग, मादाम कामा रोड,

मंत्रालय मुंबई - ४०० ०३२

तारीख: १६ मार्च, २०१६.

वाचा -

- १) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.आदिशी-१२०३/प्र.क्र.७६/का-१२, दि.३१.०३.२००५.
- २) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.आदिशी-१२०३/प्र.क्र.७६/का-१२, दि.११.०४.२०१२.
- ३) आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, नाशिक यांचे पत्र क्र. पशिशि-२०१५/प्र.क्र.४८/का-६(६), दि.०६.११.२०१५.

प्रस्तावना -

अनुसूचित जमातीच्या मुलामुलींना परदेशातील शिक्षणाची संधी मिळावी व त्यांच्या गुणवत्तेला वाव मिळावा म्हणून परदेशातील विद्यापीठामध्ये विविध अभ्यासक्रमासाठी ज्या आदिवासी विद्यार्थ्यांना प्रवेश मिळेल अशा एकूण १० विद्यार्थ्यांचा परदेशातील शिक्षणाचा खर्च भागविण्यासाठी शिष्यवृत्ती देण्यास विभागाच्या दि.३१.०३.२००५ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली आहे. त्याचप्रमाणे दि.११.०४.२०१२ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार सदर योजनेंतर्गत उत्पन्नाची मर्यादा वाढवून रु.४.५० लक्ष इतकी करण्यात आलेली आहे. सन २०१२ मध्ये सदर योजनेंतर्गत उत्पन्नाची मर्यादा वाढवून, रु.४.५० लक्ष इतकी करूनही या योजनेस अपेक्षित प्रतिसाद मिळाला नाही. तरी सदर योजना अधिकाधिक विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहचणे व अनुसूचित जमातीच्या मुला मुलींना परदेशात शिक्षणाच्या संधीचा लाभ मिळावा याकरिता सामाजिक न्याय विभागाच्या धर्तीवर विभागाच्या दि.३१.०३.२००५ व दि.११.०४.२०१२ च्या शासन निर्णयातील तरतूदीमध्ये सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय -

अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना परदेशात शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती देणे ही योजना अधिकाधिक विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहचणे व अनुसूचित जमातीच्या मुला मुलींना परदेशात शिक्षणाच्या संधीचा लाभ मिळावा याकरिता सन २०१६-१७ या शैक्षणिक वर्षापासून या योजनेंतर्गत उत्पन्नाची मर्यादा रु.६.०० लक्ष इतकी वाढविण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

२. तसेच शिष्यवृत्ती योजनेची सुधारीत नियमावली खालीलप्रमाणे राहील :-

१. या शिष्यवृत्तीसाठी विद्यार्थ्यांचे वय जास्तीत जास्त ३५ वर्ष असावे. तथापि नोकरी करीत असलेल्या विद्यार्थ्यांच्या बाबतीत उच्च वयोमर्यादा ४० वर्षांपर्यंत राहील. परंतु नोकरीत नसलेल्या उमेदवारांस निवडीच्या वेळी प्राधान्य राहील.

२. एकदा शिष्यवृत्ती मंजूर झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांस विद्यापीठात व अभ्यासक्रमात बदल करता येणार नाहीमात्र . काही कारणास्तवविद्यार्थ्यांस त्याची निवड झालेल्या अभ्यासक्रमास त्या सत्रात प्रवेश घेता आला नाही तर पुढील सत्रामध्ये त्याच विद्यापीठात व त्याच अभ्यासक्रमास शासन मान्यतेने प्रवेश घेण्यास (फक्त एकदाच) तदनंतर विद्यार्थ्यांनी परदेशी शिष्यवृत्ती मंजूरीसाठ .मान्यता देण्यात येईलंगी नव्याने अर्ज करणे आवश्यक राहील.
३. विद्यार्थ्यांने कोणत्या दिनांकास व कोणत्या विमानाने परदेशात जाणार आहे याची माहिती आयुक्तालयास दिल्याशिवाय त्याला परदेशात जाता येणार नाही.
४. विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक प्रगती व उपस्थितीच्या अनुषंगाने भारत सरकारच्या आदिवासी विकास मंत्रालयामार्फत परदेशातील भारतीय दुतावासाकडून अहवाल प्राप्त करण्याचा प्रयत्न करण्यात यावा.
५. अभ्यासक्रम संपल्यावर संबंधित विद्यार्थ्यांने त्वरीत भारतात येऊन त्याचे अंतिम परिक्षेचे गुणपत्रक व प्रमाणपत्र आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करणे आवश्यक राहील. याशिवाय सध्या करीत असलेल्या व्यवसायाची माहिती दयावी.
६. परदेशातील ज्या विद्यापीठात विद्यार्थ्यांस प्रवेश मिळाला आहे. त्या विद्यापीठास व संरथेस ऑनलाईन (R.T.G) प्रणालीनुसार डायरेक्ट खात्यावर टच्युशन फी जमा करावी. तथापि विद्यार्थ्यांसाठी निर्वाह भत्ता त्याचे खात्यावर जमा करावा.
७. संबंधित विद्यार्थ्यांने अगोदरच्या वर्षाचे गुणपत्रक, विद्यापीठ फी व निवास फी अदा केल्याबाबत प्रमाणित प्रत दिल्यानंतरच पुढील वर्षाची शिष्यवृत्ती आयुक्तांनी मंजूरी करावी. मात्र याबाबत विद्यार्थ्यांस तशी पुर्वसूचना देणे आवश्यक राहील.
८. अभ्यासक्रमाचा कालावधी संपल्यावर परदेशातील वास्तव्यासाठी कोणताही पत्रव्यवहार आयुक्तालयामार्फत केला जाणार नाही अथवा त्यासाठी कोणताही जादा निधी मंजूर केला जाणार नाही.
९. ज्या अभ्यासक्रमासाठी विद्यार्थी प्रवेश घेणार आहे त्याच अभ्यासक्रमासाठी विद्यार्थ्यांस फी अनुज्ञेय राहील, इतर कोणताही अनुषंगीक अभ्यासक्रमाकरिता प्रवेश व फी अनुज्ञेय राहणार नाही.
१०. परदेशी विद्यापीठामध्ये उच्च शिक्षणासाठी प्रवेश घेण्यासाठी GRE (Graduate Record Examination), तसेच TOFEL (Test of English as a Foreign Language)/ IELTS (International English Language Testing System) या प्रवेश परिक्षा घेतल्या जातात. सदर GRE च्या आधारावर प्रवेश घेण्याचा व TOFEL/ IELTS उत्तीर्ण असण्याचा विद्यार्थ्यांचा विशेष विचार करण्यात येईल.
११. ज्या परदेशी विद्यापीठांचे जागतिक रँकिंग)Latest QS world ranking(३०० पर्यंत आहे अशाच विद्यापीठात प्रवेश मिळालेले विद्यार्थी या योजनेसाठी पात्र राहतीलसदर बाब योजनेच्या जाहीरातीमध्ये नमूद करण्यात .मात्र निवड मेरीटनुसार होईल (.धरण्यात यावे जाहीरातीच्या वेळी असणारे विद्यापीठांचे रँकिंग गृहीत) .येईल
१२. विद्यार्थ्यांस शिक्षण फी, परिक्षा फी, निर्वाह भत्ता (निवास व भोजन,(शैक्षणिक कॉन्टेजन्सी चार्जेस हे लाभ देण्यात येतील.

१३. विमान प्रवास, विजा फी, स्थानिक प्रवास भत्ता, विमा, संगणक, लॅपटॉप व आयपॅड व इतर सुविधांचा खर्च विद्यार्थ्याने स्वखर्चाने करावा.

१४. अर्ज सादर करण्यापासून ते लाभार्थ्याची निवड करण्याबाबतचा कालबद्ध कार्यक्रम-:

- प्रतिवर्षी परदेशी शिष्यवृत्ती योजनेची जाहिरात माहे मे मध्ये प्रसिद्ध झाल्यानंतर संबंधित विद्यार्थ्याने विहीत नमुन्यात अर्ज विहीत कालावधीत संबंधित प्रकल्प अधिकारी यांचेकडे सादर करावा. प्रकल्प अधिकारी यांनी सदरच्या अर्जाची छाननी करून स्वयंस्पष्ट अभिप्रायासह अपर आयुक्त यांचेमार्फत आयुक्तालयास सादर करणे आवश्यक आहे.
- निवड समितीची बैठक जुलै महिन्याच्या अखेरीस घेऊन निवड झालेल्या विद्यार्थ्याचा शासन निर्णय दिनांक १४ ऑगस्ट पर्यंत प्रतिवर्षी निर्गमित करील. जेणेकरून सप्टेंबरपासून सुरु होणा-या अभ्यासक्रमास हजर राहणे विद्यार्थ्यांना शक्य होईल.
- निवड समितीने शिफारस केलेल्या विद्यार्थ्याची गृह चौकशी संबंधित प्रकल्पांचे प्रकल्प अधिकारी यांच्यामार्फत करण्यात येईल.

३. उपरोक्त सुधारणांव्यतिरिक्त दि.३१.०३.२००५ च्या शासन निर्णयातील उर्वरित नियम पूर्वीप्रमाणेच राहतील.

४. सदर योजनेचा खर्च मागणी क्र.टी-५, “२२२५, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण” पंचवार्षिक योजनेतर्गत योजना-०२, अनुसूचित जमातीचे कल्याण ७९६, जनजाती क्षेत्र उपाययोजना, राज्य योजनांतर्गत योजना, (०२) जनजाती क्षेत्राबाहेरील उपाययोजना, (०२)(२३) आदिवासी विद्यार्थ्यांसाठी परदेशातील उच्च शिक्षणाकरीता शैक्षणिक शिष्यवृत्त्या (२२२५ ४०९८), ३४, शिष्यवृत्त्या व विद्यावेतने या लेखांशी खाली मंजूर करण्यात येणाऱ्या तरतूदीमधून भागवावा. या योजनेसाठीची तरतूद आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांच्या अधिनस्त ठेवण्यात येईल. सदर योजनेसाठी आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक हे आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून काम पाहतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१६०३१६१६४८५७०७२४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

सु.ना.शिंदे
(शासनाचे उप सचिव)

प्रत,

१) मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/ विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.

- २) सर्व सन्माननीय विधानसभा /विधानपरिषद व संसद सदस्य.
- ३) मा.राज्यपालांचे सचिव.
- ४) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव ,मंत्रालय, मुंबई.
- ५) मा.मंत्री, (आदिवासी विकास), यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) मा.राज्यमंत्री, (आदिवासी विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) शासनाचे मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
- ८) अपर मुख्य सचिव, (वित्त विभाग) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
- ९) मा.प्रधान सचिव (सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग), यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
- १०) मा.प्रधान सचिव (उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग), यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
- ११) मा.प्रधान सचिव (वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्य विभाग), यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
- १२) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखापरिक्षा)/ महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर.
- १३) महासंचालक, माहिती व प्रसिद्धी संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.
- १४) आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक.
- १५) अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/नागपूर/अमरावती/ठाणे.
- १६) सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.
- १७) संचालक, लेखा व कोषागरे, मुंबई.
- १८) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
- १९) सर्व कार्यासने, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २०) निवड नस्ती का-१२.